

TRIBUNA

REVISTĂ POLITICĂ ȘI CULTURALĂ

APARE SUPT ÎNGRIJIREA D-LOR :

D-r Constantin Bucșan, D-r Onisfor Ghibu și Gheorghe Popp

CUPRINSUL:

- C. Bucșan . . . Domnul Stere la Brașov
 „Tribuna” . . . D. Petre Carp la Viena
 G. Sima . . . Un orfelinat românesc la Sibiu și un spital
 românesc la Paris
 Laurian Gabor . . . Prisonier la ruși
 „Tribuna” . . . România oficială și învățătorii transilvăneni
 refugiați
 N. Bărdescu . . . Decepțiune?

CRONICI:

24 Ianuarie 1915.—Sărbătorirea împăratului Wilhelm la Brașov.—Tinerii criminali dela Caracal.—„L'Effor”.—Uniunea sacră a polonilor austriaci.—Evacuarea în fața inamicului.—„Ce-am avut și ce-am pierdut”.—Pentru d. Petronius.—Un milion de lei pentru cărți.—Ziare naționale.—Plaga sinecurismului.—Revue de Hongrie.—Cum își înțelege datoria o secție a Ligei culturale.—D. Carp la Viena.—Bibliografii.—Poșta re-dației.

REDACȚIA:
 „LIBRĂRIA STĂNCULESCU”
 Bulevardul „51” nr. 5
 BUCUREȘTI

ADMINISTRAȚIA:
 SOC. AN. „RAMURI”
 Strada Liceului No. 5
 CRAIOVA

PREȚUL 20 BANI

10825

„TRIBUNA”

REVISTĂ POLITICĂ ȘI CULTURALĂ SĂPTĂMÂNALĂ

DOMNUL STERE LA BRAȘOV

Despre călătoria d-lui Stere în Ardeal s'au scris și s'au vorbit multe. Totuși, până acum câteva zile nu s'a știut nimic hotărât cu privire la rosturile acestei călătorii. În fața diferitelor zvonuri și comentarii, însuși d. Stere a crezut că e mai bine să tacă.

Cestiunea a fost ridicată din nou, și cu mai multă precizie, în ședința din 11 Decembrie 1915 a Camerei Deputaților. Interpretul opiniei publice s'a făcut de data asta d. Leonte Moldovanu, un bun cunoscător al oamenilor și al lucrurilor de dincolo. D. Moldovanu a afirmat dela înălțimea tribunei parlamentare, că d. Stere s'a dus în Ardeal cu „știrea guvernului de acolo” și că, ajuns aci, d. Stere le-a cerut fruntașilor români, cu cari s'a pus în contact, să-și renege programul lor naționalist și să înceapă o serie de întruniri publice „cu caracter de prieteșug cu guvernul unguresc” și ca o demonstrațiune în contra întrunirilor „rusofile” din România. Acuzările d-lui deputat Moldovanu erau atât de serioase, atât de precise și de grave, încât răspunsul nu se mai putea evita. Și d. Stere a răspuns printr'un discurs, care s'a prelungit în două ședințe consecutive ale Camerei. Discursul a fost publicat atunci și în ziare, dar numai în rezumat. Mărturisirile d-lui Stere, în întregimea lor, le cunoaștem de-abia acum, când cuvântarea d-sale apare în broșură separată.

D. Stere declară, că după izbucnirea războiului numai o singură dată s'a dus în Ardeal. Și atunci s'a dus ca să împlinească dorința unui fruntaș român, care „nu putea să treacă granița și care șinea numai decât să-l vadă” pe d. Stere. D-sa a plecat, deci, la Brașov, unde „a stat două ore, după care s'a înapoiat”. „De data aceasta însă—ne asigură d. Stere—nici măcar n'am vorbit de atitudinea românilor din Ardeal, ci mi s'a dat de către fruntașul român o însărcinare pe care am îndeplinit-o”—. Și atât. Incolo, cuvântarea d-lui Stere e plină de „tangente” sentimentale...

Firește, nu pot avea pretenția să încep aici o discuție cu d. Stere. D-sa e prea sus pus față de un biet român fără de țară, ca mine. Și poate că nici nu se va osteni să citească aceste însemnări. Ori, dacă le va citi, va căuta să împrumute monoculul d-lui Carp, ca să poată măsura mai bine distanța dintre noi. Eu îmi fac însă o datorie de conștiință să spun ce știu în această cestiune.

În luna lui August 1914 eram în Sibiu. Unul dintre fruntașii noștri politici venise și el acolo. Câteva zile în șir, l'am văzut ade-

seori. Intr'o zi am aflat dela un prieten, că alți trei membrii ai comitetului național se află în Brașov, unde îl așteaptă pe d. Stere. Un profesor din Brașov, sosit atunci la Sibiiu, i-a și numit pe cei trei fruntași, amintind și de anume intervenții diplomatice cari s'ar fi făcut în vederea sosirii d-lui Stere. Știrile acestea s'au răspândit ca fulgerul și au trezit o adâncă îngrijorare printre noi. Cunoșteam atitudinea d-lui Stere din articolele publicate în „Universul”, și înțelegeam bine care ar putea fi rostul convorbirilor d-sale cu fruntașii noștri politici. Îngrijorarea noastră, a linerilor mai ales, era cu atât mai mare, cu cât pe vremea aceea așteptam alte solii cu alte vești din România...

În răstimpul acesta, fruntașul politic, de care am amintit, plecase și el din Sibiiu. L-am revăzut după trei zile. Se înapoia dela Brașov. Și dintr'o convorbire pe care am avut-o cu el, am aflat, că la Brașov s'a întâlnit, alături de alți membri ai comitetului național, cu d. Stere, care era trimis anume cu o misiune specială, după înseși mărturisirile convorbitorului meu. Fruntașul nostru politic nu făcea nicio taină din lucrul acesta. El l-a comunicat și altor prieteni ai mei. Care a fost acea misiune, ce a vorbit d. Stere, căți membri ai comitetului național au asistat la această întrevedere, — nu știu, fiindcă a evitat să-mi spună. Atâta știu, că el, împreună cu „alții”, s'a întâlnit cu d. Stere care venise anume pentru asta, iar în cursul convorbirii noastre, fruntașul politic a mai ținut să-mi accentueze că nu-i bine să ne facem iluzii, fiindcă nici R. gele și nici guvernul României nu vor să meargă alături de Ruși împotriva Germaniei...

Mai târziu, informațiile mele s'au complectat. La începutul lunii Septemvrie (1914) m'am întâlnit în Sibiiu cu un prieten, care este în foarte strânse raporturi de rudenie cu fruntașul amintit mai sus. Acesta mi-a destăinuit, că d. Stere a venit la Brașov cu o scrisoare a d-lui Ionel Brătianu către comitetul național, și că ar fi vorba ca Ungurii să ne acorde anumite concesiuni, în schimbul cărora noi, Români din Ardeal, trebuie să ne facem toată datoria către patria ungară... Dacă a existat în adevăr o astfel de scrisoare, nu pot să o afirm categoric. Eu spun aici ce-am auzit dela prietenul meu care, repet, era în foarte strânse raporturi cu unul dintre fruntașii cu care se pusese d. Stere în contact, și care m'a asigurat că are cunoștință pozitivă despre existența acestei scrisori.

Tot acest prieten m'a informat, că fruntașul amintit mai sus i-a chemat pe toți intelectualii români din acel ținut la o conferință intimă și i-a sfătuit să observe o conduită pa'riotică ireproșabilă, fiindcă în România s'a pus acum cestiunea Basarabiei... Astfel de conferințe s'au ținut în mai multe părți, și ca o emanațiune a lor se pot considera declarațiunile de alipire și credință către patrie și Tron, pe cari reprezentanții Românilor le-au făcut — sore surprinderea opiniei publice din țară — în mai multe consilii județ. ne din Ardeal. Se poate dovădi, că toate aceste declarații s'au făcut la sfatul fruntașilor și după întrevederea lor cu d. Stere.

Acum, firește, nu pot să spun cine este fruntașul român de dincolo, dela care am primit aceste informații. Repet, că el e unul din acei cari au asistat la întrevăderea din Brașov și a jucat un rol covârșitor în viața noastră politică. Numele lui nu-l pot trăda acum, din motive pe cari le va înțelege și le va aprecia oricine. Mai târziu însă, când se vor potoli furtunile de azi, se va putea spune mai mult. Atunci se va înlătura, poate, tot vălul care mai acopere misterul călătoriei d-lui Stere la Brașov.

Un lucru e cert: D. Stere a trecut pe alături de adevăr atunci când a spus, că s'a dus la Brașov după dorința unui fruntaș român care nu putea să treacă granița, și că acolo n'a fost nici vorba măcar de atitudinea Românilor din Ardeal. Mărturiile vii ale oamenilor cu cari d-sa s'a pus în contact și atitudinea lor ulterioară dovedesc cu prisosință, că d. Stere n'a fost chemat, ci a fost trimis la Brașov, sau că e trimis—ca să triumfe mai ușor o direcțiune politică potrivnică tuturor interceselor noastre.

Grozav de naivi ne crede d. Stere, când încearcă să ne zăpăcească cu „invitarea” unui fruntaș român „care nu poate trece granița”. Ori se știe, că la o lună după întrevăderea dela Brașov, toți acei fruntași români cu cari se întrevăzuse d. Stere—cu excepția unuia care n'a vrut—toți au venit la București, cu îngăduința aceluiași guvern unguresc cu stărea căruia se dusec d. Stere la Brașov.

Nu este în intenția noastră să supărăm pe cineva prin aceste rânduri. Și desigur am exagera, dacă l-am face vinovat pe d. Stere de morții noștri din Galizia. Ținem însă să mai adăogăm aici un lucru.

Atunci, când s'a dus d. Stere la Brașov, Ardealul era plin de nădejdi, ca niciodată. Visuri înăbușite multă vreme s'au trezit deodată, tumultuoase, și au pus stăpânire pe slabele noastre suflete fără bucurii. Dela om la om, din sat în sat treceau șoapte calde de îmbărbătare. În garnizoanele din marginea Ardealului erau zeci de mii de tineri pentru cari nu sosise încă porunca împărătească de plecare. Ei așteptau, și ochii lor se îndreptau neobosiți spre Carpați. Noi i-am văzut, le-am vorbit și am înțeles, că numai un semn le trebuia ca să treacă dincoace, salvându-se pe ei și sperând ferțele noastre. Și atunci a venit... d. Stere. A fost, ori n'a fost, d-sa era considerat de noi ca un sol trimis să ne întoarcă gândurile în altă parte. Pentru un moment am simțit cu toții, fruntași și popor, că se mișcă pământul sub picioarele noastre... Și acest moment a fost de ajuns. Acei zeci de mii de tineri au plecat capul și au pornit încet spre mormântul din Galizia...

Atât am avut de spus, și atât am crezut că trebuie să spun în această cestiune penibilă și dureroasă.

C. Buoșan

D. PETRE CARP LA VIENA

Marele maestru al lipsei de conștiință națională, d. Petre P. Carp, a plecat la Viena. Călătoria D-sale nu are un rost diplomatic. Fără nicio misiune, fără autorizațiunea cuiva, D-sa se crede totuși în drept a face, prin convorbiri acordate ziarelor nemțești și ungurești, declarațiuni de un flagrant austrafilism și maghiarofilism. Teza d-lui Carp e prea cunoscută decât să o mai reproducem. Pentru D-sa nu există decât o singură primăjdie, aceea de a zdrobi Rusia și de a o arunca dincolo de Volga sau de Ural. România trebuie să-și pue în joc și ea toată viața, toată existența în slujba Europei Centrale, singură amenințată de ruși. Pentru d. Carp viața României nu are, ca pentru orice om politic, Statul său, un scop independent, un *Selbstzweck*, cum ar spune d-sa către un redactor al lui *Neue Freie Presse*. Pentru el România nu are un rost propriu în lume, ea nu are dreptul egoismului sacru, ea nu se poate proclama ea fiind ea însăși scopul și ținta unică și finală a tuturor acțiunilor sale. Nu, România trebuie să fie o mică roată în marele angrenaj austro-german, o pietrișcă ce se strivește sub greutatea unei uriașe căldiri pompoase pe care o sprijină, devotată și modestă, la temelie.

Coborâtă la acest rol de mijloc, de unealtă pentru existența altor state, România trebuie să uite tot ce o despartește ea o prăpastie fără fund de Ungaria și de monarhia dualistă, condusă de unguri. Ea trebuie să uite cei 30 de ani de alianță cari i-au fost răsplătiți cu jignirea sfidătoare și cinică a poliției de asuprire și sugrumare neîncetată crescândă a românilor din Ardeal. Ea trebuie să uite că prietenia ei, devotamentul ei umilit au fost răsplătiți cu dușmănie continuă și disprețuitoare. Pentru d. Carp pierrea celor 3 1/2 milioane de români e indiferentă. Conform mentalității sale românii ardeleni mor, bucuuroși că pot salva degenerata dinastie de Habsburg. Ideia ca-

crificiului pentru alții stăpânește și aici gândirea sa și el nu poate concepe ideea unei politici românești.

Ce păcat că d. Carp nu a învățat ungurește! Ar citi zilnic în presa ungurească, în reviste, în cărți, în conferințe, în dezbateri parlamentare, răspunsul ironic la proiectele sale de alianță și cooperare cu Austro-Ungaria biruitoare. Ar vedea „ridicându-se până la cer”, cum spune un ziar unguresc, orgoliul și trufia maghiară. Ar afla de aspirațiile nemăsurate ale poporului unguresc, îmbătat de succesul „soldatului maghiar”. Ar fi citit de pildă ce seria astăvară „*Budapesti Hirlep*”, inspirat de contele Tisza, cu ocazia căderii Varșoviei și a Lvangorodului, cetatea ale cărei 8 puncte de sprijin au fost luate pe rând de regimentul 32 din Sibiu: „De-acum înainte pentru noi cuceririle sunt o poruncă istorică; datoria noastră nu trebuie să se termine cu apărarea hotarelor, trebuie să slăbim și să reducem pe vrășmași. *Cuceririle vor continua*. Cetățile vor cădea și înțelegerea va fi zdrobită. Toți pe rând, rusul și italianul, francezul și englezul vor vedea plângând că și noi avem dreptul de a trăi, și că *douăzeci de milioane de unguri (!)* și șeptezeci de milioane de germani nu pot fi șterși din rândul celor vii, din rândul națiunilor și nu pot fi înlăturați din arena concurenței mondiale. La zidurile cetăților Lvangorod și Varșovia s'a prăbușit o mare credință: că Rusia e invincibilă. O nouă credință se formează acum: că *forța uriașă germană și maghiară va crește până la ceruri în Europa centrală*”.

Dorește d. Carp să-i mai facem și alte citate de această natură? Numai lipsa de spațiu, nu lipsa de specimene ne oprește. Cu astfel de aliați vrea dânsul să colaboreze. Pe ei își întemeiază nădejdea, ipocrită sau naivă, de a face tovărășie cinșită și dreaptă. De la ei așteaptă „concesiuni” pentru românii din Austro-Ungaria. Înainte de război, prin politica de maghiarizare, ungurii au împins România aproape în brațele Rusiei. În cursul războiului, în momentele cele mai grele, când rușii luaseră Lembergul și se apropiau de Carpați, contele Tisza declară că persoanele cari vorbesc de autonomia Ardealului sunt

„vrășmașii prieteniei sincere între români și unguri“. Acelaș conte Tizza proclamă că, după război, primul gând unguresc trebuie să fie colonizarea regiunilor nemaghiare cu unguri. Un ziar unguresc din Oradea mare, zeful politic al primului ministru ungur, prezintă un întreg program de maghiarizare, cu amănunte, cu date și calcule precise, purtând marea oficialității incontestabile, și toată presa ungurească serie zilnic în tonul și sensul pasajului de mai sus din *Budapesti Hirlap*.

„...Cușeririle sunt pentru unguri o poruncă istorică... vom zdrobi pe ruși și pe italieni, pe englezi și pe francezi... douăzeci de milioane de unguri și șaptezeci de milioane de germani—(austriacii nu mai există decât pentru d. Carp)... puterea uriașe a maghiarilor și germanilor va crește până la cer în Europa centrală...“ etc.

Și în această Europă centrală, care își va întinde puterea dela Stockholm până la Bagdad, d. Carp se roagă, imploră Germano-Ungaria ca să fie primită și România. Spre a obține grația acestei subjugări benevole d-sa pleacă la Viena, face acte de lipsă de demnitate, acordă convorbiri și insultă Italia, firește tot în interesul Austriei, al Germaniei și al contelui Tizza.

Nu ne îndoiim că în numărul cel mai apropiat al lui *Neue Freie Presse* și al lui *Budapesti Hirlap* vom citi articole elogioase pentru d. Carp. În coloanele ziarului unguresc care a făcut timp de 30 de ani propagandă anti-românească cea mai conștientă și metodică, din peana d-lui Rákosi Jenő protagonistul cunoscut al imperialismului maghiar, vor veni laudele pentru d. Carp.

Ele vor fi consacrară și stigmatizarea bine meritată pentru cea mai conștientă inconștiență națională pe care a cunoscut-o istoria noastră politică.

UN ORFELINAT ROMĂNESC LA SIBIIU ȘI UN SPITAL ROMĂNESC LA PARIS

Sub acest titlu publică în «Universul» dela 20 I. c. d-soara Natalia G. Pruncu un foarte judicios și patriotic articol, care credem că va avea în inimile fraților din România un puternic ecou, nu numai platonice ci, și practic.

Reproducem aici întreg articolul, însoțindu-l de câteva observațiuni ale noastre.

«Ziarele de aci și cele de peste hotare ne aduc în acelaș timp știrea despre înființarea a două instituții filantropice pornite din inițiativă particulară și anume: un orfelinat românesc la Sibiiu și un spital românesc la Paris.

Fără îndoială că înființarea unor astfel de instituții e o faptă nobilă, care trebuie lăudată de oricine.

De un orfelinat românesc în Transilvania, era în adevăr mare nevoie, socotind că până acum pe seama celor 4.000.000 Români de acolo n'a existat niciun fel de așezământ de această natură, din care cauză o mulțime de orfani români ajungeau în orfelinate ungurești, unde cu timpul se maghiarizau. În preajma sărbătorilor Nașterii Domnului, un număr de 12 intelectuali români din Sibiiu, care de mult își dăduseră seama de necesitatea unei astfel de instituții românești, au apucat calea faptelor contribuind ei înșeși cu o sumă de 4300 coroane ca prim fond, pentru întemeierea orfelinatului. Această sumă au transpus-o apoi consistoriului din Sibiiu cu rugămintea, ca el să iea în mână chestia orfelinatului, adunând sumele necesare pentruca orfelinatul să se deschidă la 1 Septembrie 1916.

Consistoriul a primit cu vie plăcere acest început de colectă și în ședința dela 4 Ianuarie (ținută sub președenția bătrânului și harnicului mitropolit Ioan Meșianu, s'a decretat adunarea unui fond într'o colectă generală, care să se facă în întreaga eparhie Mitropolitană și chiar și'n afară de această Eparhie (adică și la Românii din Regat).

Comentând faptul înființării însăși a orfelinatului, organul partidului național dela Arad, «Românul», scrie în unul din numerile sale mai nouă aceste cuvinte:

«Iar boerii țării românești vor trimite orfelinatului românesc sutele lor de mii de lei și toți acei din România cari simt românește, vor dovedi curățenia și veritatea sentimentului lor național prin suma ce o vor trimite orfelinatului din Sibiiu».

Deși au trecut vre-o trei săptămâni de când frații noștri de dincolo, atât de greu loviți în aceste vremuri, și-au exprimat această speranță, cu durere trebuie să spunem că până astăzi n'am aflat despre niciun singur caz, în care oamenii de aici, să fi trimis un

obol cât de mic măcar pentru aşezământul de caritate dela Sibiiu.

În schimb aproape în acelaş timp jurnalele ne aduc ştirea începerei unei colecte pentru înfiinşarea la Paris a unui spital românesc pe seama voluntarilor români, din armata franceză, cari vor fi răniţi în războiu.

În câteva zile s'au strâns sume enorm de mari (aproape o sută mii lei) pentru acest aşezământ a cărui necesitate ni se pare mult mai mică decât a orfelinatului din Sibiiu, menit s'aline nu numai durerea micilor orfani atât de numeroşi în urma înfricoşatului războiu, ci chiar şi pe a multor Români, rămaşi infirmi după războiu.

Deosebirea între scopurile urmărite prin crearea acestor două instituţii, e atât de mare încât nici nu se pot găsi termeni de comparaţie între ele. Orfelinatul din Sibiiu răspunde unei dureroase şi adânc simţite necesităţi naţionale, care azi trebuie să mişte pe toţi Români. Cât despre puţinii Români, cari s'ar întâmpla să fie răniţi în războiul francez, suntem siguri că vor găsi un adăpost şi o îngrijire mai mult decât frăţeasca la generoasa noastră soră Franţa, care a dat totdeauna dovezi de sinceră simpatie faţă de noi.

Poate chiar Franţa însăşi va rămâne surprinsă de hotărîrea noastră de a înfiinşa chiar în Capitala ei un spital, a cărui necesitatea nu credem să fie atât de mult simţită.

Credem că acei buni români, cari cu multă dăruicie au sprijinit înfiinşarea unei opere caritabile la Paris, vor sprijini într'o măsură mult mai largă acele instituţii, a căror necesitate e incomparabil mai vie simţită şi fără de care o închegare a tuturor forţelor noastre naţionale, în vremuri cumplite ca cele de acum, e cu neputinţă.

Căci, oricât de frumos ar fi s'alini o durere a cuiva, totuşi nimic nu poate să ne înalţe mai mult sufletele şi să ne întărească mai mult viaţa comună decât alinarea suferinţelor celor mai apropiaţi fraji ai noştri, ale căror dureri sunt şi ale noastre".

Felicităm pe d-şoara Pruncu pentru apelul patriotic pe care-l face, şi din parte-ne îi aducem sincere mulţumiri în numele nenumăraţilor orfani cari îşi vor găsi adăpost în orfelinatul din Sibiiu, la care, după acest apel, desigur că se vor grăbi multe inimi caritabile din România să-şi trimită obolul.

După cât suntem informaţi un număr de doamne din Capitală, au şi luat iniţiativa organizării unui mare bal în favorul orfelinatului din Sibiiu. Deşi nouă ni se pare că asfel de mijloace nu sunt cele mai potrivite cu scopul pe care-l urmăresc, totuşi ne bucurăm că se porneşte o acţiune şi în favorul oropsiţilor noştri fraji de acasă. Desigur că nu se va sfârşi totul cu acest bal.

Dacă pentru spitalul românesc din Paris s'au trimis o sută de mii de lei, credem că pentru orfelinatul din Sibiiu se va strânge cel puţin de 2—3 ori atâta.

Gh. Sima

DUPĂ ALEGERI

Anul nou s'a început cu o strălucită victorie a contelei Tisza în țara românească. Trufașul stăpânitor al Ungariei unitare și glorioase înlăuntru, se poate lăuda însfârșit și cu un succes dobândit, fără vărsare de sânge, asupra dușmanilor din afară. A fost de ajuns că mâna lui de fier să apese o clipă pe conștiințele din București, pentru ca alegătorii dela Caracal și dela Galați să coboare steagul în semn de închinare.

De fapt, nu teroarea și corupțiunea, ci frica de contele Tisza a hotărît de soarta celor două candidaturi naționale. Mai multe săptămâni dearândul țara întregă părea apucată de această sfântă frică. Era sigur, că dacă se vor alege părintele Lucaci și d. Goga, se supără contele Tisza, și dacă se supără contele Tisza, se prăpădește România...

O primejdie mai mare nu ne putea amenința. De o parte umbrele morților din Ardeal, de alta teribila fantomă a călăului dela Budapesta. Soarta a fost prea crudă cu apărătorii destinelor noastre. Conduși numai de rațiune în toate acțiunile lor de până acum, ei au fost puși deodată să aleagă între două sentimente, al iubirii și al fricii. Trebuie să recunoaștem însă, că proverbiala lor prudență nu i-a părăsit nici de data asta. Intre Ardeal și contele Tisza, ei l'au ales pe acesta din urmă, salvând țara de nenorocirea în care ar fi aruncat-o un sentimentalism bolnăvicios, și rămânând astfel credincioși unei vechi linii de conduită politică. Să nu ne mirăm, deci, că s'au mai aruncat încă odată în cumpăna luptei toate patimele electorale. Astea erau absolut necesare pentru a întunece aureola martirului și a idealului în care s'au investmântat Lucaci și Goga. Altfel, te pomenești că ei ar fi fost aleși, și, Doamne ferește, s'ar fi supărat contele Tisza...

Dar alegerile dela Galați și dela Caracal au mai înregistrat o biruință: a poporului. Alături de contele

Tisza, și poporul alegător a ieșit biruitor din aceste alegeri. Dacă boerii și cărturarii, amăgiți și terorizați de diferitele „Acțiuni“ și „Federații“ s'au grăbit să facă zid în jurul părintelui Lucaci și al d-lui Goga, și ar fi fost în stare, de dragul lor, să arunce țara în încurcături diplomatice, poporul a rămas nebănuit de cuminte. Pe el nu l-au orbit niciodată trecătoare visuri de mărire. Pe la el nu s'a dus nici o „federație“ să-l lămurească despre rostul încăerării dintre neamuri. De un an și jumătate numai agențiile germane au știut să se apropie de sufletul lui. Și atunci... ce-i pasă poporului de Ardeal și de România mare? Lui i s'a spus, că alegerea lui Goga ar însemna războiul, și, prin sănătosul lui instinct de conservare, el a înțeles, că războiul nu-i decât o pacoste grozavă pentru oamenii năcăjiți. Deci, jos războiul!—fie el și un războiu dezrobitor de frați—și să trăiască Oroveanu!

Rezultatul se cunoaște, și e de prisos să adăogăm, că, făcându-se voia poporului, s'a salvat liniștea statului român...

Acum, se poate ca poporul din întreaga țară să fie mai puțin... prudent, decât cel dela Caracal, și în schimb să fie stăpânit de alte sentimente, mai amenințătoare pentru liniștea contelui Tisza. Noi, însă, n'avem de unde să le cunoaștem. De un an și jumătate poporul aici, la Galați și la Caracal, a vorbit întâi. Și din vorba lui răspicată și hotărâtă noi nu ne-am putut alege decât cu această teribilă învățătură, că poporul nu știe ce vrea, și dacă o fi să vie un ceas al hotărîrilor, el va vrea ce vor spune cârmuitorii lui să vrea, fie la dreapta, fie la stânga,—iar aceștia se tem deocamdată de contele Tisza...

De aceia, voi toți câți mai credeți în puterea unui vis, închideți ochii și aruncați-vă în brațele norocului, căci el, singur, ne mai poate mântui...

C. B.

PRISONIER LA RUȘI

II

In drum spre Siberia

Calea din Monasterziska până în Pod-Voluciska *) vre-o 180—200 klm. am făcut-o cu căruța, iar din Pod-Voluciska până în Tomsk (Siberia), cu trenul. La început ni s'a pus, ofițerilor, la dispoziție vagon de cl. II, dar dela o vreme, având Rușii nevoie de aceste vagoane, am călătorit în cl. III și IV. De altfel între aceste vagoane nu e deosebire mare, de oare ce primind fiecare câte-o saltea, aveam toată comoditatea de care te poți bucura în cl. II, ba chiar și mai mult. În deosebi cl. IV e așa aranjată, că fiecare călător poate dormi comod.

Linia călătoriei ni-a fost Pod-Voluciska,—Kiew,—Woronez,—Penza,—Samara,—Ufa,—Celjabinsk,—(granița dintre Europa—Asia)—Omsk,—Novo Nikolajevvsk,—Taiga,—Tomsk. Distanța aceasta, care e de 5000 klm., am făcut-o în 21 zile.

Având în vedere că în câte-o gară eram nevoiți să așteptăm uneori câte 5—10 ciasuri, până treceau 10—20 trenuri (transporturi) cu trupe Siberiene, acest drum l-am făcut relativ destul de repede.

Acum așa mi se pare. Atunci însă credeam că nu mai ajungem până-i lumea. Pentru noi cari eram obișnuiți cu distanțe mici de câte 20 — 100 klm., era grozav să călătorim incontinuu 5000 de klm....! Înainte făceam un drum de o zi sau cel mult de două și eram morți de oboseală. Acum trei săptămâni!

Ceiace ne cauza o mare neliniște era faptul, că nu știam unde ne ducem, și unde ne oprim. Întăiu ne spuneau că rămânem în Kiew, pe urmă în Penza, Smara s. a. m. d. Treceau rând pe rând toate orașele acestea, dar de oprit vedeam că nu ne mai opream. Adecă ne opream pe câte un moment; intram în restaurantul gării, ba uneori făceam și câte o plimbare până în oraș, dar ne întorceam iarăși; ne urcam în tren și plecam mai departe, tot mai departe, fără o țintă pe care să o cunoaștem... Am trecut Volga,—am străbătut Uralul, dar trenul tot nu se îndura de noi.

Intr'o dimineață iată că ne pomenim în câmpiile fără sfârșit ale Siberiei.

Stăteam ziua întreagă în fereastra vagonului și măsuram dela Apus spre Răsărit zarea nesfârșită, care cu toate că se schimba în fiecare clipă, mi se părea că e tot aceea, eternă și neschimbată.

Înainte ochilor noștri numai câmpii și iar câmpii. Unde nu mai pătrundea vederea, ni se părea că acolo trebuie să fie sfârșitul lumii, unde dai cu piciorul în gol.

*) Pod-Voluciska e un orașel situat în granița Galiției cu Russia.

Deși prizonieri, ne bucuram de tot ce ar putea oferi o călătorie de aceasta în timp normal dispunând de libertate deplină.

Ofițerul rus care comanda transportul nostru de prizonieri, nu ne dădea prin nimic să înțelegem că suntem prizonieri. Eram cu totul 30 de ofițeri și 800 soldați, dintre cari români 2 ofițeri și vre-o 50 soldați. Ni se dădea de cheltuială 75 kopeici pe zi. (1 franc 80 bani).

Prin gară ne puteam coborî după bunul plac: intram în restaurant, ne plimbam pe peron, iar când ni se spunea dinnainte, că în cutare gară avem să așteptăm o oră două, dădeam câte o raită prin oraș.

Publicul rusesc cu care ne întâlneam se apropia de noi cu o mare curiozitate, dar în acelaș timp și cu dragoste, arătându-se gata de servicii. Ofițerii și soldații noștri slavi se înțelegeau cu ei, și ei se bucurau. În tot timpul călătoriei noastre, n'am observat nici cel mai mic act sau semn de dușmănie din partea populației rusești.

Ofițerii ruși veneau la noi și se purtau cu noi în modul cel mai cavaleresc. Se interesau de răniții noștri, de bolnavi ș. a. m. d. și erau curioși să afle impresiile noastre în timpul călătoriei. Discuțiile de strategie și vorbele despre înfrângerea sau învingerea noastră, le evitau cu desăvârșire.

La o gară prin Siberia s'a urcat în vagonul nostru un ofițer rus și ne-a rugat să-i dăm voie să călătorească cu noi—având și el aceeași direcție ca și noi. I am făcut loc cu cea mai mare plăcere printre noi și ne-am bucurat putând afla dela el fel de fel de informații despre satele și orașele din Siberia și despre obiceiurile de pe acolo.

În cursul conversației noastre, un aviator german, prizonier și el, tot încerca să deplaseze discuția, punându-i ofițerului rus întrebări în legătură cu războiul, vrând să afle mai ales lucruri exacte despre întăririle rusești și mai cu seamă despre numărul armatei rusești.

Rusul îi răspundea scurt, dar amabil, și apoi își urmă mai departe firul povestirii.

— Bine, bine, zice neamțul, știu eu că e mare armata rusească, dar spune-mi o cifră: 10 milioane, 20, 100?

— Uitați-vă, domnul meu, îi răspunde rusul, zâmbind și arătând cu degetul pe fereastră,—vedeți câmpul acesta fără margini? Tot așa fără sfârșit e și armata rusească!

La acest răspuns neamțul și-a mușcat buzele și n'a mai pus nici o întrebare mai departe.

Între soldații noștri și între soldații ruși se petreceau scene dintre cele mai frumoase. Zilnic întâlneam, după cum am amintit, câte 10—20 transporturi de soldați siberieni, cari se grăbeau pe câmpul de luptă. Prin gări se coborau și ei, se coborau și ai noș-

tri, se întâlneau, se amestecau. Și până ai bate în palmi se împrieteneau. Românii începeau și ei să gângăvească câte o vorbă rusească și cât cu vorbă, cât cu semn, ajungeau să se înțeleagă cu rușii. Aceștia, cum plecaseră de curând de acasă, aveau tot de ce are nevoie un soldat. Priveam emoționați la ei, cum își impart acum tot ce au cu ai noștri: zahăr, pâine, ceaiu ș, a.

Ce suflet bun în acești fii ai stepelor sălbatice ale Siberiei! Și ne întrebam: cum se poate, ca acești oameni din extremul orient, despre cari știam că sunt niște sălbatici, să fie atât de emancipați încât să poată face deosebire între dușmanul înarmat și între cel desarmat?

Cum,—Siberia întunecată, în care n'au pătruns încă razele culturii, dă o mai bună educație fiilor ei, decât Ungaria care se laudă cu o cultură de peste o mie de ani? Imi veni în minte că și batalionul nostru avuse marea șansă soldătească să prindă, în Galiția, un Rus—unul singur,—dar ungarilor nu le-a fost de ajuns că l'au desarmat, ci l'au legat cu lanțuri și de mâni și de picioare. Unul îl ținea din stânga, altul din dreapta, al treilea îl imboldea din spate cu patul puștii, iar al patrulea înaintea lor, ducea trofeele—cu triumf!

Și făcând comparația aceasta între aceste două popoare, mă gândeam: ce păcat strigător la cer ad' comis ungarilor atât față de umanitate, cât și față de ei înșiși—când au plecat din Asia, înainte cu zece veacuri!

* * *

Ce nesfârșit ni s'a părut drumul de-alungul Siberiei! Dar cât de frumos a fost el, în schimb! Peisagiuri minunate ne furau în fiecare clipă vederile, cum nu mai văzuserăm niciodată. Și o nesfârșită variație de fenomene ne țineau atențiunea într'o continuă încordare. N'o să mi se ștergă niciodată din minte mărșul apus de soare, pe când treceam peste Volga, admirabilele vederi din Ural și imensitatea stepelor siberiene, cari ne reconfortau sufletele.

În loc ca această călătorie să fi fost pentru noi un supliciu, cum ne temeam în clipele cele dintâi; ea a fost o adevărată plăcere rară.

Laurian Gabor

(Va urma)

ROMÂNIA OFICIALĂ ȘI INVĂȚĂTORII TRANSILVĂNENI REFUGIAȚI

Citim în ziare că ministerul instrucției publice va fixa zilele acestea data ținerii concursurilor pentru învățătorii transilvăneni refugiați. Din parte-ne credem că această măsură e nedreaptă.

Învățătorii din Transilvania au o pregătire mai completă decât învățătorii din Țară. Câtă vreme aceștia din urmă au o pregătire totată de 10—11 ani de școală, (4—5 clase primare și 6 clase normale), învățătorii din Transilvania au cel puțin 4 clase primare, 4 clase gimnaziale sau peste tot secundare și 4 clase de școală normală. A-i supune la examene nouă pe acești învățători, cari au făcut școala normală *românească* din Transilvania, ar fi o nedreptate, câtă vreme d. e. bacalaureașilor școlilor secundare de acolo li se recunosc aici diplomele de bacalaureat printr'o simplă deciziune a universității.

Dacă în vremuri normale nu li s'au cerut aici absolvenților școalelor românești din Transilvania, examene și concurse, credem că cu atât mai puțin echitabil e să li se ceară unor bieți de învățători refugiați astfel de lucruri, cari numai i-ar omori și mai mult.

România oficială de astăzi nu trebuie să uite că în ultima sută de ani i-a venit din Transilvania o întreagă pleiadă de dascăli mari, cărora nu le-a cerut nici o echivalare de diplomă, dar cari, în schimb, au adus aici un suflet românesc nou și mare.

Și, pe de altă parte, România oficială nu trebuie să uite că d. e. Germania, Elveția și Austro-Ungaria recunosc certificatele de maturitate ale absolvenților liceului real și ai școlii superioare germane de Comerț din București! Dacă germanii din țări mult mai înaintate decât România, recunosc diplomele date de conaționali lor din București, e cel puțin tot atât de just ca și România să recunoască diplomele—superioare celor de aici—ale învățătorilor din Transilvania fără nici un fel de concurs.

DECEPȚIUNE *)

Citind ultimul n-r al revistei d-voastre, „Tribuna“, văd niște observații nedrepte cu privire la sentimentele poporului din această țară. Se spune anume: „După exaltarea nădejdilor din prima jumătate de an a războiului a urmat recăderea în apatia descurajării și a desnădejdei. Suflatul neamului întreg, cel puțin a părții sale conștiente și simțitoare, s'a cutremurat pe rând de fiorul zguduitor al marilor nădejdi atât de apropiate de realizare și de tragica îndurerare a decepțiunei“. Acestea sunt, textual, observațiile d-voastre. Dați-mi voie să vă spun, însă, că greșiți când generalizați aceste observații.—Partea „conștientă și simțitoare“ a neamului n'a căzut, o clipă, în „descurajare și desnădejde“.

Observațiile d-voastre, domnule redactor, pot să privească pe politicianii orașelor, pe acei cari până astăzi n'au muncit decât protivnic intereselor neamului întreg, pot să privească pe frecventatorii cafenelelor cari numai la nevoile mari ale neamului nu s'au gândit, pot să privească pe toți aceștia cari numai acum au fost cuprinși de fiorul împlinirii idealului național — și deci acest fior să-i părăsească iute — în nici un caz însă pe acei cari muncesc de atâția ani pentru ridicarea neamului și nu pot să privească pe țărânimea acestei țări care crede atât de mult și nu s'a descurajat un moment măcar asupra visului nostru al tuturor.

Am vorbit, domnule redactor, cu foarte mulți țărani, am cointat multe sate, am căutat să le văd sentimentele, să le cunosc dorințele, să le desvălui *credințele*. M'am mirat de comorile sufletești, de acele comori sufletești sare cred orbește în întăptuirea idealului nostru și care nu se pot compara nici cu ale celui mai bun și mai înflăcărat patriot care strigă și se lovește cu pumnii în piept pe tribuna publică.—Sunt fapte pe care le-am observat cu insumi și asupra cărora nu mă pot nici cum înșela. Da, pătura de jos, țărânimea, *crede* că ceasul mult așteptat va sosi și l'asteaptă cu cele mai mari speranțe. Câtă propagandă nemțească s'a făcut, câte ziare vândute străinilor li s'au trimis, câte neajunsuri a suferit din partea samsarilor, câte idei neghioabe s'a căutat să i se insuflă, și totuși n'a fost strămutată, toată această țărânime obidită, din credințele ei.

Nu vei găsi, domnule redactor, în ori care sat te vei duce și ori cât l-ai căuta, un țăran decepționat. Descurajarea și des-

*) Nota Red. — Publicăm acest articol, deși nu împărtășim vederile autorului. îl publicăm totuși pentru curățenia convingerilor din care a pornit. Ținem să adăugăm însă, că autorul a dat o interpretare greșită spuselor noastre, întrucât în articolul împiecinat noi n-am amintit nici măcar cu o vorbă de sentimentele poporului...

nădejdea înseamnă că nu te mai gândești de loc la visurile mărețe, splendide pe care le-ai avut de împlinit, înseamnă că ești o statuie ce nu simte. Du-te în mijlocul țărănimei și vei vedea că e cu totul altfel. E mare deosebire, foarte mare deosebire în a sta liniștit, a munci pământul pentru ca a doua zi, el plecând, să aibă ce mânca copiii, în a aștepta liniștit semnul răzbunării, care, după dânsii, astăzi, numai într'o parte poate fi, și a fi decepționat.

Observațiile d-voastre, domnule redactor, pot să privească pe acea clică de oameni pătrunși de otrava, politicianismului din țara românească, care strigă și aclamă pentru că așa zice „șeful“, care sânt patrioți mari în sala întrunirii, dar care, după ce au ieșit din această sală de întrunire, își caută, fiecare de interesele lui personale, uitând nevoile neamului cele mai grabnice de înfăptuit—lăsând scopurile nobile și frumoase pe al doilea plan. Duceți-vă în cafenelele în care acești politicieni își petrec vremea, ascultați-i ce vorbesc, aflați ce șoptesc în taină, priviți planurile lor meschine și atunci veți vedea că observațiile d-voastre pe acestea îi privesc.

Pot fi decepționați și descurajați acei cari s'au înflăcărat într'o sală de întrunire și numai acolo, fără să studieze nevoile neamului care trebuiesc numai decât satisfăcute, fără ca să aibă totdeauna în față idealul pentru care trebuie să muncească, fără ca să-și vadă defectele lor personale care sunt contrare progresului neamului, sau, în tot cazul, *nu-i ajutăblarnimic*, pot fi decepționați și descurajați acei care, trăesc pentru burtă și pentru acumulare de bogății enorme, nu pot fi, însă, descurajați și decepționați acei ce sânt pătrunși de credința luptei și acei care sunt pătrunși de cele mai sacre griji pentru viitorul neamului lor.

Au suferit și Ardelenii care s'au refugiat în țară multe neajunsuri, au îndurat multe lipsuri, multe nevoi, dar, cu toate acestea, eu desfid pe acela care ar spune că vre-unul din Ardeleni ar fi decepționat. Nu se decepționează, în câteva ceasuri, oameni cari muncesc și fac sacrificii pentru cea mai nobilă cauză. Nu, acei ce sunt conștienți, acei ce-și dau seama de însemnătatea cauzei pentru care duc lupta, *acea vor crede în reușită până la ultimul mijloc cinstit pe care-l au de întrebuințat*. Și cred că noi nu suntem în această situație.

Acestea am avut să le spun, domnule redactor. Pentru restabilirea adevărului țin să se publice aceste rânduri în revista d-voastre, pentru care vă mulțumesc cu anticipație.

Primiți, domnule redactor, salutările mele cordiale.

CRONICA

Politice și Culturale.

24 Ianuarie 1916.—Nici o aniversare a acestei zile istorice n'a avut loc în împrejurări atât de critice, ca aniversarea din anul acesta. Avea-vom tăria sufletească trebuitoare pentru ca la amintirea marelui zile de acum 57 de ani, să ne putem ridica cu tot sufletul și cu toată simfonia peste micimea zilei de astăzi, spre ziua cea mai mare a neamului nostru?

Dumnezeule din Ceriuri, învrednicește-ne de această zi, pe care cel puțin prin nesfârșitele suferințe îndurate până acum, am meritat-o!

Sărbătorirea împăratului Wilhelm la Brașov.—Din inițiativa consulului german dela Brașov s'a organizat la 14 | 27 Ianuarie—ziua aniversară a nașterii împăratului Wilhelm—o serbare neobișnuită, în aula liceului săsesc de acolo. Serbarea a fost o manifestație politică sui generis. Pe lângă alte puncte obișnuite—în Germania—la astfel de solemnități, au fost câteva puncte cu totul neobișnuite, și anume o înștiințare ungurească a prefectului județului și una românească a protopopului D-r Vasile Saftu, cari toate au culminat în laude la adresa marelui împărat, stăpân peste Berlin, Niș, Belgrad și Constantinopol, etc., etc.

Tinerii criminali dela Caracal.—Uncle jurnale („Dimineața” și „Epoca”) au adus știrea, care nu știm să fi fost desmințită, că d. Duca, ministrul instrucției publice, a delegat pe un înalt funcționar din minister să facă o anchetă cu privire la elevii gimnaziului din Caracal, cari în ziua de 3 Ianuarie au manifestat pentru d. O. Goga, cântând unele poezii ale lui și strigând: „Trăiască Goga!” „Trăiască România mare!”

După câte auzim, ancheta s'a și făcut, dar nu știm cu ce rezultat.

Și cu toate acestea, nu ne vine să credem o astfel de enormitate. Să fie socotită purtarea tinerilor elevi drept crimă?

„L'Effort”.—Citim în „România viitoare” din Ploiești că la Brăila apare de 10 ani o revistă a cercului „Voltaire” sub numele de *L'Effort*, despre No. 4 al căreia revista anunțată spune: „cuprins bogat, ediție deosebit de îngrijită”.

Ce ciudați! O revistă franțuzească bună într'un mare oraș al României, în care nu apare nicio revistă românească!—și în care nici măcar alte reviste românești nu sunt cetite cum ar trebui!

Dureros fenomen!

Uniunea sacră a polonilor austriaci.—Ziarul „Napozod” al partidului socialist polon din Galicija comunică cititorilor săi că partidul a hotărât să intre în bloc în clubul parlamentar al partidelor polone burghoze din parlamentul austriac. Acest gest e un frumos sacrificiu adus uniunii sacre a polonilor austriaci în fața marilor probleme și aspirații ale prezentului. Dar socialiștii poloni sunt mai întâi poloni, poloni prin naștere, și pe urmă socialiști. În schimb socialiștii români s'uni mai întâi bulgari și pe urmă socialiști, niciodată însă români. Așa-i d-le D-r Rakovski?

Evacuarea în fața inamicului.—Un ziar din Budapesta, cu data dela 12 Ian. st. n., ne spune că poporațiunea din Serajevo, capitala Bosniei, evacuată la începutul războiului, a fost readusă abea acum în vechiul ei domiciliu. Numărul persoanelor evacuate a fost de 30.000, cam jumătate din populație, probabil partea ei sârbească, în care autoritățile militare austriace nu aveau încredere. Ce va fi însă când la intrarea armatelor românești în Ardeal, autoritățile ungurești vor evacua, după acelaș procedeu, populațiunea românească, trimițând-o în centrul Ungariei, expunând-o mizeriei și furiei populațiunii ungurești?.. Dacă intram la început în Ardeal, de sigur nici acest fenomen nu s'ar fi putut produce.

„Ce-am avut și ce-am pierdut“.—Ziarele din Capitală vestesc zilnic marele eveniment al timpului, care e noua revistă a d-lui A. de Herz: „Ce-am avut și ce-am pierdut?!“

Un prilej de sinceră bucurie pentru toată suflarea românească să vadă pe un așa de strălucit-talent, ca de Herz scriind astfel de reviste înălțătoare. Insuș titlul revistei,—în care mi se pare că se face aluzie la talentul autorului—e un capo d'operă.

Nu se poate o mai frumoasă pregătire pentru marile vremuri în fața cătoro stăm, decât revistele d-lui Herz. Posteritatea îi va rezerva marelui scriitor, moralist și patriot, un loc de onoare în istoria neamului.

Pentru d. Petronius.—Arbitrul eleganței dela „Viitorul“, entuziasmat de un frumos articol din „România“ dela Arad despre necesitatea predicii în biserica noastră, își amintește de marii predicatori francezi: Bossuet, Bourdaloue și Massillon.

Poate că era mai frumos și mai practic în acelaș timp, dacă-și amintea și de un Antim Ivireanul, Petru Maior, Andrei Șaguna, Zaharia Boiu, etc., cari pentru viața sufletescă a poporului nostru la o mai mare importanță decât toți predicatorii francezi.

N'ar strica să fim câte odată mai puțin francomani...

Un milion de lei pentru cărți.—Aproape un milion de lei s'au dat în anul trecut în țara întreagă pentru cărți. Bine înțeles pentru cărți ...de joc. Nu știm câți lei se vor fi dat pe cărți de cetii, și anume pe cărți românești bune?

Pe laun statul a înțeles dat 67 milioane de Lei. Intr'o țară care n'are nici jumătate din școlile țării noastre! (Cf. „Universul“ din 19 I. c.).

Ziare naționale.—„Viitorul“, făcând definiția presei naționale, spune că, „pînă presa națională ne place să înțelegem pe cea care nu se vinde nimănui“. Cu alte cuvinte, după definiția „Viitorului“, am putea considera ca făcând parte din presa națională pe toate ziarele nemțești, evreiești și ungurești, cari apar în România, fără să fie vândute cuiva...

„Viitorul“ ne asigură, că un ziar național, foarte la locul lui, e și „Steagul“. Fără îndoială. Ziarul d-lui Marghiloman e aproape tot atât de național ca și „Viitorul“, cu deosebirea, că acesta este organul partidului național liberal...

Plaga sinecurismului.—Cineva, care iscălește cu inițialele A. B., publică în «Universul» o foarte judicioasă serie de articole despre „Scumpirea traiului”, constatând printre altele, că adevăratele cauze ale acestui fenomen social sunt de ordin moral. Lumea negustorilor e de o lăcomie care întrece orice margini, ea vrea să câștige cât mai mult, pe ori și ce cale, fără nicio considerare de aproapele, care sucombă. Vorbind despre funcționari d-l A. B. spune că aceștia nu-și fac datoria. Unii nu pot, alții nu vor, iar funcționarismul e ros de răul sinecurismului, care se întinde ca o pecingine în toate ramurile administrative.

Subliniem din parte-ne răul sinecurismului, deoarece el a început să facă ravagii și printre refugiați. Unele autorități publice din România au crezut că fac o operă frățească acordând sinecure la unii refugiați, căroră nu le cere în schimb niciun fel de serviciu.

Desigur că printr-o astfel de măsură nimic bun nu se face. Oamenii trebuiesc puși să lucreze! Munca nu-i nicio rușine, nici un blestem. A munci e o fericire, și rău fac aceia, cari, acordând sinecure unor oameni tineri, capabili de muncă, îi lipsește de mulțumirea pe care ar putea-o avea muncind. Să nu mai fie oare nimic de lucru în țara aceasta, încât mulțime de puteri de muncă să se irosească prin cafenele stricându-se și moralicește?

Supunem aceste observații ale noastre și onor. Comitet de ajutorare a refugiaților, care, în gându-i bun de a alina suferințele fraților pribegi, în unele cazuri încurajază—ce e drept, fără voia sa—sinecurismul.

Revue de Hongrie, care apare la Budapesta se ocupă dela începutul războiului de probleme exclusiv în legătură cu războiul. Într-un articol publicat în Nr. dela 15 Ianuarie a. c. sub titlul: *La doctrine de Moncol appliquée à l'Europe*. Fostul deputat Mauriciu Révai scrie că războiul mondial ar trebui să se sfârșească, printre altele, cu eliminarea Angliei din concertul european, din motiv că interesele vitale ale acestei puteri sunt în flagrantă opoziție cu interesele tuturor celorlalte țări ale Europei.

Într-un alt articol, publicat de fostul ministru de culte Albert Berzeviczy în Nr. dela 1 Ianuarie a. c. al aceleași reviste articolul: *Pro nihilo*, se insistă asupra „fenomenului foarte regretabil” pe care-l oieră războiul actual, și care e zelul pasionat cu care Franța face, în interesul Antaniei, sacrificii în afară de orice proporții cu rezultatele cari se pot aștepta dela acest războiu”. Sacrificiile cari le face pentru Belgia și pentru Serbia sunt mai mari decât cele pe cari le fac toate celelalte state ale înțelegerei. Și încheie: Atitudinea Franței excită sentimente de compătimire în spectatoriul dezinteresat, și mai ales în aceia cari—că noi—recunosc frumoasele calități ale poporului francez și cred în marea mișune a lui. Căci este dureros a vedea cum o națiune își varsă sângele și aurul ei—pentru nimica, sau, mai mult chiar, pentru interese străine. Franța s'a lăsat răpită de vanitatea sa și de ura sa contra Germaniei, și pierzând din vedere interesele proprii, își consumă cu un zel orb forțele în serviciul ambiției nesăturate a Angliei și a Rusiei!”.

Generosi Ungurii! Cum îi doare de alții!!

Cum își înțelege datoria o secție a Ligei culturale?—Secția Galați a „Ligei culturale” a trimis administrației revistei noastre suma de 800 lei, dintre care 500 pentru 50 abonamente la „Tribuna”, iar 300 pentru câte 20 ex. din următoarele cărți publicate de refugiați din Ardeal și Bucovina: D-r I. Nistor: „Românii și Rutenii”, și „Bucovina din punct de vedere politic și administrativ”; D-r N. Coman: „Martiriul Bucovinei”; D-r O. Ghibu: „Școala românească din Transilvania”; și „Viața și organizația bisericească și școlară în Transilvania și Ungaria”. I. Enescu: „Ardealul, Banatul, Crișana și Maramureșul”, Cassian R. Munteanu: „Atacul” și Constantin Lucaclu: „Biserica, școala și armata”.

Dacă fiecare secție a Ligei culturale și-ar înțelege în acest chip datorită de propagandă națională în aceste vremuri, în care legația germană și austriacă, revarsă printre Români în sute de mii de exemplare cărți și jurnale dușmane aspirațiilor noastre, s'ar da dovadă de o înțelegere justă a timpului și a datoriei pușinelor instituții naționale din țară.

Din parte-ne mulțumim celor dintâi secții a Ligei care ne dă sprijinul său, pentru felul cum își înțelege datoria.

D. Carp la Viena.—Șeful germanofililor din România a plecat la Viena—să se distreze. Unele ziare dela noi cred că d. Carp trebuie să aibă și o misiune diplomatică. Noi nu o credem. Cu temperamentul și cu mentalitatea d-sale, d. Carp numai diplomat nu este. Sântem de părerea că d. Carp s-a dus în capitala Austriei fericele în adevăr numai ca să se distreze. Firește, în orele sale libere, d. Carp mai împarte și interviouri. Asta este o veche și, poate, unica pasiune a d-sale. O viață întreagă d. Carp n-a dat altceva, decât interviouri.

Și în toate aceste interviouri, în cursul unei vieți întregi n-a arătat decât două lucruri: un dispreț aristocratic pentru vulgul din țara sa, și o distinsă considerație pentru aristocrația împărăție a Habsburgilor. Dacă aceste două însușiri erau suficiente într-o vreme pentru a deveni șef de partid și prim-ministru în România, proprietarul lor nu mai poate să fie astăzi decât, cel mult, oaspele magnatului Metaler. De aceea să nu ne prea temem...

Dar ne dăm seama, că interviurile d-lui Carp mai pot cauza o imensă durere Românilor de dincolo. În această privință călătoria d-lui Carp la Viena se aseamănă cu drumul d-lui Stere la Brașov, cu deosebirea, că d. Stere trece granița cu un plan conștient, iar d. Carp fără plan. Și mai este o deosebire între acești doi germanofili: unul urăște pe țarul rusiei, celălalt disprețuiește pe moșicul din Rusia, cum disprețuiește pe toți moșicii din lume...

† **Augustin Hamsea.** Din Arad ne vine vestea, că la mănăstirea Hodos-Bodrog a încetat din viață, în vârstă de 73 ani, arhimandritul Augustin Hamsea, starețul acelei mănăstiri. Augustin Hamsea a funcționat multă vreme ca profesor, apoi ca director al seminarului teologic și pedagogic din Arad, redactând în același timp organul diecezei revista „Biserica și Școala”. După alegerea lui Vasile Goldiș ca episcop al diecezei Aradului, Hamsea s'a retras la mănăstirea Hodos-Bodrog, pe care a administrat-o până la capătul vieții sale.

Obihnească în pace!

BIBLIOGRAFII

A apărut *România mare* an. I, n-r 1, ziar săptămânal redactat de d-nii Dr. A. Banțiu, Dr. A. Dobrescu, G. Giuglea, Dr. V. Nișescu, I. U. Soricu. Red. și Adm. București, Str. Sf. Ionică 6.

POȘTA REDACȚIEI

V. V. Iași. De obicei nu cctim „Cronica” argheziano-galactionistă, dar de astă dată am celit articolul lui V. Drumar. Ai dreptate, nu se scuză de loc, ci dimpotrivă. Dar aceasta îl privește exclusiv pe el și n'are a face de loc cu reiușiații Ardeleni.

D-lui N. Bărdescu. Articolul „Intâlnirea dela Niș” l-am primit prea târziu pentru numărul acesta. Pentru numărul viitor nu credem, că ar mai face, fiindcă n'ar mai fi în nota actualității. Mai trimiteți-ne altceva.

D-lui C. Asimini Le-am primit pe amândouă. Mulțămim. Le vom publica în n-rul viitor. Dar nu s'ar putea să-ji știm și noi adresa?

LIBRĂRIA PAVEL SURU

85 — Calea Victoriei — 85

(vis-a-vis de Biserica Albă)

Are două secții:

I) **Librăria propriu zisă**, cuprinzând tot felul de cărți române și streine și în special de cuprins religios; tot felul de rechizite școlare. Librăria se însarcinează a procura orice carte română sau străină i s'ar cere. Autorii de cărți religioase sunt rugați să trimită librării operele lor spre a fi vândute.

II) **Secția cultului** conținând: vesminte bisericesti, candele, potire, discuri, cădelnițe, icoane de tot felul simple și îmbrăcate și tot felul de obiecte bisericesti făcute din stofele și metalele cele mai fine. Prețurile mai avantajoase ca oriunde.

A apărut:

A T A C U L

însemnările din războiu
ale unui soldat român din
armata Austro-Ungară

de **Cassian R. Munteanu**

Prețul lei 1.50. — A se cere la toate librăriile din țară.

Abonați, cetiți și răspândiți

„LIBERTATEA“ (DIN ARDEAL)

Cea mai bună gazetă pentru popor

Redactată de Părintele **L. ROȘA** (din Orăștie).

— Redacția și Administrația: București, Str. Fântânei 100. —

Abonamentul foii „Libertatea“, cu adaosul ei literar, Foia interesantă la un loc,
este: lei 6 pe an, lei 3 pe 1/2 an.

Toate cererile de abonament, schimbările de adrese, reclamații asupra numerilor neprimite, plata abonamentelor se vor face la Administrația revistei: Craiova, Tipografia „Ramuri”, Str. Liceului No. 5.

ABONAMENTUL :

1 an — 10 lei

|

6 luni — 5 lei